

Täysistunto

Torstai 12.12.2024 klo 16.00—18.29

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.20 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä mahdollistetaan droonien käyttö vieraslajien torjunnan tehostamiseksi. Tämä esitys on sinänsä kannatettava, sillä lämpökameralla varustetut droonit ovat osoittautuneet tehokkaaksi tavaksi löytää erityisesti ruovikossa piilottelevia supikoiria, jotka ovat merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle, erityisesti tärkeillä lintujen pesimäalueilla ja saaristossa. Supikoirien poistaminen parantaa kiistatta pesivien lintujen määrää saaristoalueilla, joilla osa linnuista jättää pesimättä havaittuaan nisäkäspedon läsnäolon. Samalla droonit voivat kuitenkin johtaa lintujen tahattomaan häirintään, aiheuttaa pesintöjen tuhoutumista ja vaikeuttaa lintujen valmistautumista muuttomatkalle.

Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa nostettiin esiin, että droonien käyttöä ei nykyisellään ole lainsäädännössä rajattu ja se aiheuttaa useita ongelmia. Tilanne tässä tosiaan on se, että lainsäädäntö ei ole pysynyt mukana tekniikan kehityksessä. On todennäköistä, että toiminta laajenee, mikäli droonien käyttöä ei rajoiteta. Tämä tilanne on myös valvonnalle vaikea ja entistä epäselvempi nyt, kun droonien käyttöä laajennetaan vieraslajipyyntiin. Lainsäädäntöä tulisi pikemminkin nyt ajantasaistaa, ja esimerkiksi BirdLife Suomi on tehnyt ympäristöministeriölle aloitteen, että ministeriö ryhtyisi toimiin droonien lennättämisen kieltämiseksi linnuille tärkeillä alueilla ilmailulain perusteiden mukaisesti. Se ei tosiaan suoraan tämän lainsäädännön piiriin kuulunut, mutta tästä käytiin laajaa keskustelua myös siltä osin, miten metsästyksessä drooneja voi käyttää. Se rajanveto siellä voi tulla nyt epäselvemmäksi, kun tässä vieraslajipyynnissä sitä laajennetaan.

Valiokunnalle antamassaan lausunnossa myös Poliisihallitus piti tätä esitystä sinänsä perusteltuna mutta piti keskeisenä heikkoutena sitä, että vieraslajipyynnin varjolla saateen jäljittää riistaeläimiä pyyntitarkoituksessa, mikä taas on metsästyslaissa kiellettyä. Poliisin näkökulmasta ongelmaksi muodostuu tässä tosiaan sitten droonien käytön valvonta.

Koska tämä valvontapuoli nyt jäi sitten tässä mietinnössä vaille ansaitsemaansa huomiota kuten myöskin laajempi droonien sääntelyn tarve, niin sitten päädyimme valiokunnassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2024 vp

tekemään tästä vastalauseen ja lausumaesityksen. Eli teen tässä nyt sitten mietinnön vastalauseen mukaisen lausumaesityksen, jonka mukaan ”eduskunta edellyttää, että lain toimivuutta ja vaikutuksia, mukaan lukien valvonnan tarve, seurataan lain voimaantulon jälkeen ja ryhdytään tarvittaessa korjaaviin toimiin väärinkäytösten estämiseksi”.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.23 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä halutaan tosiaan mahdollistaa droonien käyttö vieraslajinisäkkäiden pyynnissä. Esitys on sinällään kannatettava, koska esimerkiksi supikoira on merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle saaristossa ja droonit ovat osoittautuneet tehokkaaksi välineeksi niiden löytämiseksi.

Esityksen keskeinen heikkous, niin kuin edustaja Elo täällä toi jo esille, on kuitenkin se, että vieraslajipyynnin varjolla saatetaan alkaa jäljittämään myös riistaeläimiä pyyntitarkoituksessa, mikä on metsästyslaissa kiellettyä. Ongelmaksi muodostuu droonien käytön valvonta. Tätä alleviivasi erityisesti Poliisihallitus maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa. Hallituksen olisi pitänyt huomioida paremmin lakimuutoksen valvontaan liittyvät näkökohdat ja tarpeet. Sen sijaan hallituksen esityksessä luotetaan, jälleen kerran, puhtaasti metsästäjien omaan sosiaaliseen kontrolliin ja itsesääntelyyn, kuten usein on mitä ilmeisimmin myös salametsästyksen osalta, ja tämä on melko absurdia.

Droonien käytön sallivan lakimuutoksen toimivuutta ja vaikutuksia sekä valvonnan tarvetta tulee ehdottomasti seurata ja arvioida tulevaisuudessa tarvittaessa uudelleen.

Kannatankin edustaja Elon tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.25 Janne Jukkola kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vieraslajeista aiheutuviin riskien hallinnasta annetun lain muuttamiseksi on tärkeä ja perusteltu askel luonnon suojelemiseksi ja vieraslajien torjumiseksi. Droonien käyttö supikoirien ja muiden vieraslajinisäkkäiden pyynnissä on osoittautunut tehokkaaksi ja järkeväksi ratkaisuksi erityisesti saaristo- ja ruovikkoalueilla, joihin perinteiset pyyntitavat eivät niin helposti yllä.

Droonien käyttöä ohjaavat tarkat säännöt, kuten metsästyslain ja luonnonsuojelulain määräykset, jotka varmistavat, ettei haittaa aiheudu muille eläimille. Valvontaan liittyvät haasteet on huomioitu, ja esitys tarjoaa riittävät työkalut väärinkäytösten estämiseen. Lentokorkeuden ohjeistus ja toiminnan kohdentaminen vieraslajiesiintymiin takaavat, että torjunta on tehokasta mutta ympäristöä kunnioittavaa.

Esitys auttaa torjumaan vieraslajeja ja suojelemaan luonnon monimuotoisuutta vastuullisesti ja käytännönläheisesti. Sen hyväksyminen tukee tavoitetta pitää Suomen luonto elinvoimaisena ja auttaa säilyttämään sen herkkyyden myös tuleville sukupolville.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

17.26 Teemu Kinnari kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat ja kokousta seuraavat! Käsittelyssämme oleva hallituksen esitys vieraslajien muuttamiseksi on merkittävä askel luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja haitallisten vieraslajien, erityisesti supikoiran, tehokkaammassa torjunnassa. Esityksen keskeinen elementti, kuten on kuultu, on miehittämättömien ilma-alusten eli droonien käytön salliminen vieraslajinisäkkäiden ha-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2024 vp

vainnointiin. Droonit mahdollistavat tehokkaan ja tarkan kohdennetun havainnoinnin vaikeapääsyisissä elinympäristöissä, kuten saaristoalueilla ja ruovikoissa. Ahvenanmaalla ja Helmi-ohjelman vieraspetohankkeessa saadut kokemukset osoittavat, että droonit voivat parantaa torjunnan kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta merkittävästi.

Haluan tässä samalla kuitenkin tuoda esiin näkemyksiä esitetystä vastalauseesta.

Vastalauseessa viitataan näkemykseen, jonka mukaan droonien käytön valvonta voisi olla ongelmallista ja että vieraslajipyynnin varjolla saatettaisiin jäljittää myös riistaeläimiä. Tämä huoli on tärkeä huomioida, mutta hallituksen esitys sisältää jo useita suojatoimia ja valvontaa ohjaavia linjauksia. Metsästäjät ovat jo nykyisin toki velvoitettuja tunnistamaan metsästettävän eläimen, eikä tämä vastuu poistu droonien käytön myötä. Myös luonnonsuojelulaki ja metsästyslain määräykset pysyvät voimassa, mikä estää tahattomat rikkomukset. Korostan vielä, että drooneja käytetään vain vieraslajien havainnointiin. Esityksen valmistelussa on kiinnitetty huomiota näihin huoliin, ja lainsäädäntö sekä ohjeistus varmistavat, että toiminta tapahtuu vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! On myös syytä muistaa, että nykyään käytössä olevat menetelmät, kuten loukut ja pyydykset, vaativat valvontaa. Droonien käyttöä koskevat erityisrajoitukset, kuten ilmoitusvelvollisuus tai alueelliset rajoitukset, voisivat puolestaan muodostaa tarpeettoman byrokratialoukun, joka käytännössä heikentäisi torjunnan tehokkuutta. Metsästyksen valvonta voi perustua nykyisiin rakenteisiin ja luottamukseen metsästäjien ammattitaidosta.

Vastalauseessa ehdotetaan, että droonien käyttö voitaisiin rajata tietyille alueille, esimerkiksi saaristoon. Tämä kuitenkin vesittäisi esityksen keskeisen tarkoituksen: vieraslajien torjunnan laajamittaisen tehostamisen. Vieraslajit, kuten supikoira ja mahdollisesti tulevaisuudessa Suomeen leviävä pesukarhu, eivät noudata kuntarajoja tai hallinnollisia alueita. Tehokas torjunta vaatii joustavuutta toiminnan toteuttamisessa kaikilla alueilla, joilla vieraslajit aiheuttavat haittaa. Saariston ulkopuolella on myös monia herkkiä luontoalueita, jotka hyötyisivät droonien käytöstä vieraslajitorjunnassa.

Vastalause korostaa lintujen häiriintymistä droonien käytön yhteydessä. On kuitenkin tärkeää huomata, että jo nykyisin luonnonsuojelulaki kieltää rauhoitettujen lajien häiritsemisen, ja hallituksen esitys ei tätä muuta. Tutkimusten mukaan drooni ei aiheuta merkittävää häiriötä linnustolle, kun sitä lennätetään riittävän korkealla, noin 57 metrin korkeudessa, kuten ehdotetussa mallissa. Käyttöä voidaan ohjeistaa tarkemmin, jotta häirintä minimoidaan, mutta lisärajoitukset olisivat tarpeettomia.

Arvoisa puhemies! On selvää, että droonien hyödyntämistä koskeva lainsäädäntö kehittyy yhä, mutta tämä asia ei saa olla este sille, että vieraslajien torjuntaan otetaan käyttöön tehokkaita ja moderneja välineitä. Vastalauseessa esitetyt huolet liittyvät pitkälti valvonnan ja luonnonsuojelun kysymyksiin, mutta nämä on jo huomioitu hallituksen esityksessä ja nykyisessä lainsäädännössä. Lisärajoitukset, kuten ilmoitusvelvollisuus tai alueelliset kiellot, lisääisivät turhaa byrokratiaa ja heikentäisivät tehokkuutta.

Ja näin lopuksi, muistutan meitä kaikkia siitä, mikä on tämän lainmuutoksen tavoite: suojella Suomen luontoa ja sen monimuotoisuutta haitallisilta vieraslajeilta. Tämä on hyvä päämäärä, ja tähän on helppo yhtyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2024 vp

17.31 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä vielä tarkentaa, kun edustaja Kinnari sinänsä hyvin tässä perusteli tämän hallituksen esityksen perusteita ja otti kantaa vastalauseeseen tekstiin kirjattuihin huoliin, joita asiantuntijalausunnoissa nostettiin maa- ja metsätalousvaliokunnassa esiin. Kuten omassakin puheenvuorossani totesin, valiokunnassa paljon keskusteltiin myös yleisesti droonien lennättämisen ongelmista ja siitä, että kuka tahansa voi niitä vaikka arvokkaalla lintualueella lennättää, kun sitä ei ole sillä tavalla säännelty. Se ei suoraan liittynyt tähän lakiesitykseen.

Ja jottei jäisi epäselvää, niin tällä vastalauseellahan ei itse tätä esitystä vastustettu, vaan tässä on lausuma, jolla halutaan nimenomaan sitä, että pystyttäisiin tämän lain toimeenpanoa seuraamaan ja toimivuutta ja vaikutuksia arvioimaan ja tarpeen tullessa sitten ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin. Mutta itse tästä asiasta emme olleet kuitenkaan valiokunnassa eri mieltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

17.32 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Elo, tarkennuksesta. Uskon näin, että kun tämä laki käytännössä tulee voimaan — kun tämä käytäntö alkaa — niin kyllä sitä valvotaan. Metsästäjät itsessään valvovat, ja koska tämä toiminta on myös näkyvää pyyntiä, semminkin kuin se tapahtuu niillä rannikoruovikkoalueilla, missä se ensisijainen tarve on, niin uskon kyllä, että tämä valvonta on tehokasta. Jos osoittautuu, että tässä on merkittäviä epäkohtia, niin varmasti on valmiutta tarkentaa sitä asiaa. Mutta olen luottavainen ja sinällään itsekin metsästäjänä uskon hyvään metsästyskulttuuriin ja tapojen noudattamiseen. Näillä ohjeistuksella, mitkä nyt ovat, uskon, että päästään hyvään lopputulokseen.

Kiitos näistä huomioista ja tarkennuksista.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.